

УДК 821.161.2-3-93

ББК 84(4УКР)

3-38

Христинка оселяється на хуторі в бабусі, коли звільняють з роботи в університеті, бо він – за лежну Україну. Там вона не лише знаходить н друзів, а й вчиться розуміти мову звірят, птахів і м них істот – русалок і мавок. Адже насправді вс не проста собі дівчинка, а Лісова Князівна. У і «Хутір» Олени Захарченко буденність, пригоди, іс та міфологія переплітаються так само тісно, як і дерев у таємничому лісі біля села, де ще навіть м' знайти... криївку зі справжнісінькими повстанцями і допомогти їм розвалити Радянський Союз.

© Видавництво Старого Лева, 2015

Текст © Олена Захарченко, 2015

Художнє оформлення © Ліда Федай, 2015

Усі права застережено

ISBN 978-617-679-170-6

ЧАСТИНА

ПІЩАНА СЛЬОЗА

1. КНЯЗІВНА

Того літа Христині минуло сім років. Восени вона мала стати школляркою. Дівчинка жила у країні, яка називалась Радянський Союз. Зараз такої вже нема, а тоді то була велика країна, до якої входило багато менших, зокрема й Україна. Там, щоб купити хліба, доводилося стояти у довгих чергах. А діти, коли їм виповнювалось сім років, ішли до першого класу. У Радянському Союзі любили, щоб усе було однаковим. Тому дівчатка там носили ситцеві платтячка у квіточку, а до школи – вовняну коричневу форму. А всі хлопчики були коротко пострижені.

Христинчин тато викладав в університеті – навчав студентів різних цікавих наук. Мама була медсестрою в лікарні. Жили вони, як і багато інших людей у ті часи, у гуртожитку. У їхній маленькій кімнаті знайшлося місце тільки для необхідних речей. Біля вікна

тулилися диван і дитяче ліжечко. Шафа відгороджувала закут біля дверей, за нею стояв стіл і кухонна шафка. То було місце, де снідали, обідали і вечеряли. Кухня ж у гуртожитку була одна на кожному поверсі. Тож куховари-ли тут усі по черзі. Під стелею на кухні сусіди натягували мотузки, на яких взимку розвішували випрані речі. Інколи, поки мама щось готувала, Христя, закинувши голову, розглядала чужі різнобарвні труси.

Крім Христі, дітей у гуртожитку не було. Однак поруч стояли бараки – одноповерхові будинки з довжелезним коридором і тісними кімнатками по обидва його боки. Там жили дітлахи, з якими Христя бавилась. Разом вони бабралися у купі зарослого травою піску, лазили по деревах, грали «в берка», бігали «у доганялки». Любили також гасати довкола овочевого магазину, що пахнув зіпсую цибулею, і заглядати у його вікна – там, на підвіконнях, росли всякі чудернацькі кактуси.

Взимку діти ходили до дитячого садка. Там, серед виховательок, була одна улюблена – тітонька Валя. Її чоловік, дядечко з татуйованими руками, був фотографом і робив їм багато світлин. Особливо любив фотографувати Христю – то вона бавиться в лікаря, то танцює у першій парі на Святі осені, то ріже дитячим

ножичком пластмасовий бурячок. Якось одну з тих фотографій опублікували у міській газеті під заголовком: «Щасливе дитинство радянських дітей». У тій країні, де жила Христя, дітям постійно повторювали, що у них – щасливе дитинство. Що таке дитинство подарував їм «дідусь Ленін», якому потрібно за це дякувати. Христі дуже подобалась картинка зі стіни у садочку. На ній діти несли букети до пам'ятника «дідусю Леніну». І діти, і квіти були такі гарні, аж сумно було, що їх не водять до такого пам'ятника.

Якось вдома дівчинка продекламувала слова, яких їх навчала вихователька: «Ленін – наш вождь і учитель». Однак тато наказав більше таких дурниць не говорити. Сказав, що це брехня і не всьому, чого їх навчають, можна вірити. Насправді, розповів татусь, жити у їхній країні страшно й бідно. Тому треба боротися проти цієї країни, боротися, щоб Україна стала незалежною. Шкода, що Христя того ще не розуміє. Ще татко розповів про страшних дядьків, які називаються кагебе. Їхні шпигуни за всіма стежать, підслуховують, а тоді ловлять людей і тягнуть кудись до темних будинків, звідки рідко хто повертається.

Цю розповідь увірвала мама:

— Не забивай дитині голову! Договоришся!
І вона була права. Тато таки «договорився». Одного дня він не повернувся з роботи. Мама спершу тривожно чекала, потім кудись бігла, поверталася і плакала. Шукала монетки, щоб дзвонити комусь із телефону, що висів на овочевому магазині з кактусами, знову кудись бігла. А Христя сиділа сама і слухала, як цокає годинник. Тато так і не прийшов. Мама, мабуть, таки довідалась, де він, бо вже не плакала. Тільки мовчала. Сердито наказала Христі їсти і спати, а сама зовсім не лягала. Христя здогадувалась, що тата забрали страшні люди з кагебе, і тихо плакала від страху.

Коли дівчинка нарешті заснула — не у своєму ліжку, а в куточку маминого дивана — їй наснівся яскравий сон. Ніби вона опинилася у великій залі з різними звірами. Вовки, зайці, лисиці, лосі, козулі й вепри ходили повільно колами, ніби в якомусь танці. Посередині стояла жінка у старовинній сукні з широкими вишиваними рукавами та з покривалом, притиснутим до голови золотим обручем. Жінка була стара і поважна, але в її обличчі Христя розгледіла щось дуже знайоме, от тільки звідки?

— Може, воно і на краще, — промовила стара пані у золотому обручі. — Завтра поїдеш до нас...

«Куди?» – подумала дівчинка і з переляку прокинулась.

Уже світало. Христя довго роздумувала, хто ж та стара пані зі сну і куди хоче її забрати. Так і не придумавши нічого, знову заснула.

А вдень приїхала бабуся Марія, татова мама. Вона втішала матусю, щось шепотіла. Але мама тільки схлипнула:

– Зaberіть хоч Христю, нехай вона не чує і не бачить цього всього.

Хоч скільки Христя випитувала – їй не сказали, чого саме вона не має бачити. Тільки запевнили, що тата ніхто у чорний будинок не сховав і він скоро повернеться.

Бабуся швидко зібрала Христинчині речі, ляльки та постіль, і вони подалися пішки на вокзал, звідки їхав автобус до села. Потім – півгодинна подорож. Хоч і недовго, але дуже спекотно, ще й курява здіймалася цілу дорогу. Від автобуса знову довелося чимало пройтись – дід з бабою жили не в самому селі, а на хуторі поодаль. Щоб потрапити туди, треба було минути село, кладовище, поле, та ще й пагорб, порослий лісом. Спустившись згори, бабця й онука підійшли до подвір'я, з якого загавкав пес. З хатини вибігла висока худорлява дівчинка у старому потертому платтячку.

— Подругу тобі веду! — гукнула їй бабуся Марія. — Приходь завтра бавитись.

Дівчинка не відповіла, так і стояла, поглядаючи їм услід.

Тим часом бабуся з онукою минули ще одне подвір'я — з високою липою біля воріт. Звідти теж загавкав пес, але з будинку ніхто не виходив. Далі Христя побачила знайоме подвір'я. Фруктовий сад, невеличка хатина, до якої притулився хлівчик, і літня кухня. Тут живуть татові батьки, а відтепер житиме й вона.

У хаті було три кімнати, кухня й веранда. Майже з усіх вікон будинку виднівся ліс. Тільки з кухонного — поле й дорога, яка вела до тієї хати, де при воротях росте величезна липа.

Бабуся з дідусем одразу взялися порядкувати. У кімнату, де мала жити Христя, принесли два ліжка. Одне — для Христі, інше — поки порожнє. Поруч поставили шафу і старий буфет із дзеркалом. На столику баба розсадила всіх Христинчих ляльок. Дівчинка тільки ходила слідом і заважала.

Настав вечір, усі зібралися в кухні на вечір. Дід Кирило за столом багато кашляв і мало говорив, читав газету й сердито поглядав на онуку. Дівчинці від того здавалось, що вона зробила щось погане і дід її зараз насварить.

На ніч баба вікон не зашторювала. Христя вперше мала спати сама у кімнаті. Було страшно, тож дівчинка прислухалася до бубоніння телевізора за стіною, шаркання чиїхось ніг по підлозі і далекого шуму лісу.

Аж раптом – пронизливий крик якоїсь пташки за вікном. Вона лякала і не давала заснути. Однак за кілька хвилин рипнули двері, що вели до скляної веранди. Хтось вийшов надвір. Зі свого ліжечка Христя побачила, як садом іде бабця. Дівчинка підсунулася, щоб усе розгледіти. Баба випростала перед собою руки, і їй на лікоть сіла велика птаха. Серце дівчинці забилось так швидко, що його удали чулися у вухах, а баба спокійно погладила пташку і щось їй прошепотіла. Та, послухавши, розправила здоровенні крила й полетіла. Більше вже її криків чути не було.

Прокинувшись вранці, Христя довго не хотіла вставати. З кухні лунав дідів кашель. А в голові роїлося море запитань. Куди дівся тато? Коли приїде мама? Що то за дівчинка живе по сусідству? І невже справді бабуся розмовляла з птахою?

Як на те до кімнати зайшла бабуся – застелила ліжечко, вбрала Христю і повела снідати. На кухні літало багато мух. Вони гули,

билися об шишки, лазили по стінах, навіть сідали на тарілку. Христя набирала ложкою кашу і ляпала нею назад до тарілки – вона не любила такої каші. Раптом надворі загавкав собака, і бабуся пішла глянути, хто там.

– Христю! – гукнула вона, відчинивши двері веранди. – Йди-но, там до тебе вже Оленка прибігла!

Оленка – та сама дівчинка у старому платтячку.

– Спитай у баби, чи можна піти до нас, – сказала вона Христі. – У нас живе заєць, я тобі покажу. А у хліві є кошенята.

Спершу дівчатка пішли дивитися на зайця, що сидів у клітці. Вони тицяли у шпарини листя капусти, і заєць хрумав, скоса поглядаючи на дівчат. Часом він кусав за пальці, але боляче не було. Звірятко приніс із лісу Оленчин тато – він був лісником.

Оленка вже перейшла до третього класу. Навчатись ходила аж до сусіднього села, яке зветься Тайкури. У тому селі є магазин, школа і пошта. А ще руїни старого замку й костелу.

Потім Оленка запропонувала полізти на горище хліва – глянути на кошенят. А ще там є таємнича книжка з картинками. Лізти туди треба по дощці, опертій на перекриття. То була небезпечна справа, бо хлів дуже старий,

збудований «за Польши», як казав дід, тож перекриття вже місцями прогнило. Дівчатка ви-рішили, що Христина лізтиме перша, а Оленка залишиться знизу пильнувати, чи не тріщить дошка.

Так і зробили. Христина обережно підіймалася вгору під Оленчині вказівки: «Не гнеться! Йди далі!». Дійшовши до товстої балки біля комина, Христя спинилась почекати, поки вилізе Оленка. Тут у соломі лежала товста книжка чеською мовою. У книжці було повно картинок. Люди на них лежали або сиділи голі – їх поливали водою або обмотували простирадлами. Це, напевно, книжка про те, як лікувати людей. Було там багато картинок з немовлятами – як їх пеленати, як вкладати спати.

– У мене є велика лялька, – похвалилася Оленка. – Будемо її пеленати!

У соломі щось заворушилось і нявкнуло. Там, у кублі, спали чотири маленькі кошенятка. Оленка розповіла, що кубельце зробила сама кішка. Вона приходить сюди годувати їх. А якщо забрати кошенят на подвір'я, кішка несе їх назад, смішно вхопивши зубами за загривок.

– А ходи, я тобі покажу, що у нас видно з вікна! – гукнула Оленка і, забувши про всяку